

em. O. Univ.-Prof., PProf. h.c. DDr. h.c. Michael Metzeltin
w. Mitglied Österreichischen Ak. der Wissenschaften und Real Ac. de Doctores
(Barcelona), k. Mitglied Ac. Chilena de la Lengua, Real Ac. Ciencias Económicas y
Financieras (España), Istituto Lombardo, Ehrenmitglied Ac. Română, Ac. de la Llingua
Asturiana
Grande-Oficial da Ordem do Mérito da República Portuguesa, Träger der Encomienda
de la Orden del Mérito Civil Spaniens, Träger des Ordin Național „Pentru Merit”
Rumäniens, Träger der Goldmedaille der Philosophischen Fakultät der Comenius der
Universität Bratislava, Träger der Medalla de Honor Presidencial der Republik Chile

Institut Romanistik
Universitätscampus
Garnisongasse 13
A-1090 Viedeň
Rakúsko

tel.: 0043 - 1 - 4277 / 426 21
michael.metzeltin@univie.ac.at
www.univie.ac.at/romanistik

Viedeň 3. marca 2018

Posudok habilitačnej práce
América en el Diccionario de Autoridades 1726 – 1739
Dr. Beatriz Gómez-Pablos

Ako autorka v úvode poznamenáva (str. 10 – 11), známy španielsky slovník *Diccionario de la lengua castellana* od Real Academia Española z rokov 1726 – 1739, takzvaný *Diccionario de Autoridades*, je jedným z najlepšie preskúmaných lexikografických diel hispanistiky. Preto chcem v úvode môjho posudku zdôrazniť, že autorke sa napriek tomu podarilo navrhnuť a realizovať vlastnú a originálnu perspektívu, totiž ukázať a dokázať, do akej miery je tento dodnes reprezentatívny slovník preniknutý americkým svetom hispánskeho rázu. S týmto cieľom autorka systematicky preskúmala záznamy všetkých šiestich diel s filologickou presnosťou, čo možno považovať za mimoriadny výkon.

Autorkina práca je zreteľne rozdelená do štyroch veľkých častí:

- Akademici a Amerika (1. kapitola)
- Autori citovaní v slovníku a Amerika (2. kapitola)
- Diela použité v slovníku a Amerika (3. kapitola)
- V slovníku citované slová a Amerika (4. kapitola)

Práca končí zhrňujúcimi závermi, troma prílohami a podrobnou bibliografiou. Príloha č. 3 ponúka nový, oproti starším verziám podstatne rozšírený konečný zoznam 236 amerikanizmov z *Diccionario de Autoridades*.

V prvej kapitole (str. 17 – 46) sa opisujú vzťahy členov novozałożenej Real Academia Española s Amerikou. Hoci neboli ani významnými autormi, ani nový kontinent nikdy nenavštívili, ich knižnice so spismi z najrôznejších vedných oblastí poukazujú na živý záujem o všetky možné aspekty Nového sveta (pozri aj str. 131). S filologickým jennocitom si autorka pritom všimla, že akademici síce poznali diela slávnej mexickej spisovateľky Sor Juana Inés de la Cruz, ale z neznámych dôvodov ich do zoznamu *Autoridades* neprijali.

Avšak autorka napriek tomu našla pri systematickom skúmaní dve citácie z diel menovanej spisovateľky (str. 33 – 39). V tejto kapitole sa zaoberá aj životopisom jediného amerického člena, Peruánca Diega de Villegas y Quevedo Saavedra a jeho prínosom pre slovník.

V druhej kapitole (str. 47 – 136) predstavuje autorov záznamov v slovníku a ich diela, z ktorých tieto záznamy v slovníku pochádzajú. Autorka práce pritom rozlišuje medzi autormi, ktorí pochádzajú z Ameriky (7), autormi, ktorí sa vystažovali do Ameriky (9) a autormi, ktorí v Amerike nejaký čas strávili (11). Rozoberá ich životopisy a diela týchto autorov v súvislosti s ich významom pre poznanie amerického sveta a následne uvádza počet ich citácií podľa jednotlivých písmen (napr. Fernando de Valverde 450, Alonso de Ovalle 1000, ale Juan de Torquemada 1). Autorka pritom vždy poukazuje na to, či sa medzi citáciami nachádzajú aj amerikanizmy, ktoré sa nie vždy musia vyskytovať. Aj tu sa znovu prejavuje pedantnosť autorky, keď preveruje citácie aj v druhom vydaní *Diccionario de Autoridades* z roku 1770, z ktorého bol vydaný iba jediný zväzok. Takto môže dokázať, že Juan de Torquemada síce v prvom vydaní „nepotvrďuje“ žiaden amerikanizmus, avšak v druhom vydaní už áno (*acal*, str. 90). José de Acosta, ktorý medzi rokmi 1572 a 1587 žil v Peru a v Mexiku, je s 51 záznamami autorom, u ktorého sa vyskytuje najviac amerikanizmov (str. 108 – 109), čo potvrdzuje význam tohto autora pre poznanie Ameriky.

V tretej kapitole (str. 137 – 269) sa autorka usiluje o to, aby na jednej strane rozčlenila odkazy na Ameriku zaznamenané v *Diccionario de Autoridades*, a to predovšetkým amerikanizmy zaznamenané podľa použitých druhov textov (historiografické texty, básne, prerozprávané príbehy, prírodovedecké pojednávania, lovecké knihy), na druhej strane, aby vysvetlila metodológiu, ktorú pri excerpovaní textov použila. Autorka pritom poukazuje na to, že autori slovníka vybrali najrôznejšie druhy textov, ale do istej miery preferovali historiografické diela (pozri str. 154). Pramene však nevyhodnotila systematicky, čo okrem iného mohlo byť zapríčinené nejednotným zadaním práce. Systematická analýza diela *Histórica Relación del reino de Chile* od Alonso de Ovalle realizovaná autorkou (str. 225 – 269) napríklad ukázala, že z jeho 101 indoamerikanizmov prijal *Diccionario de Autoridades* iba 31 (str. 260). Napriek tomu, že ide o hispánske pramene materiálu, bolo by v niektorých prípadoch z hľadiska romanistiky užitočné poukázať na to, že hispanoamerický pôvod slova je ešte potrebné ďalej vysvetliť, napríklad s ohľadom na to, že talianska slovtvorba slova *girasole* je podložená stredovekými dôkazmi, mala by sa presná etymológia slova *girasol* (str. 151, 161, 293, 338) bližšie objasniť, a pri spojení *rabo de junco* (str. 189) by mohlo ísť o slovo z portugalčiny z reči námorníkov.

Štvrtá kapitola (str. 271 – 355) ponúka kritický výskum doterajších definícií amerikanizmu a doteraz zostavených zoznamov amerikanizmov v *Diccionario de Autoridades*. Autorka ďalej právom poukazuje na prítomnosť Ameriky nielen v lemmách, ale aj v definíciách. Ďalej rozoberá nie vždy jednotnú mikroštruktúru záznamov v slovníku a jej výpovednú hodnotu. Napokon rozlišuje štyri tvary, v ktorých sa amerikanizmy môžu vyskytnúť (ako lemma, ako slovo s definíciou v rámci jedného záznamu, ako slovo bez definície v rámci jedného záznamu alebo ako slovo v jednej citácii.). Vďaka tejto diferenciácii dokáže autorka predstaviť nový repertoár podrobne zdôvodnených 236 amerikanizmov.

Predložené dielo Dr. Beatriz Gómez-Pablos je z filologického hľadiska výborná práca, ktorá po lexikografickej stránke, ako aj z hľadiska dejín kultúry otvára novú perspektívu pre výskum v hispanistike a zároveň svedčí o silnej integrácii amerického sveta v španielskej oblasti.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti vrelo odporúčam, aby práca *América en el Diccionario de Autoridades 1726 – 1739* Dr. Beatriz Gómez-Pablos bola prijatá ako habilitačné dielo.

Michael Metzeltin